

Willemijn Beekman
en Nanny
Luijsterburg:
'Moeite met lezen
en schrijven is een
groot taboe'.

'Er worden (taal)bergen verzet in de Gooi en Vechtstreek'

'Wat vooral opvalt is dat we echt een kwetsbare groep bereiken.' **Willemijn Beekman** en **Nanny Luijsterburg** over de ervaringen met de pilot DigiTaalhuis Gooi.

DigiTaalhuis Gooi, een samenwerkingsverband tussen de Gooise bibliotheken (Gooi en meer, Hilversum en Huizen-Laren-Blaricum), gefinancierd door de betrokken gemeenten (Blaricum, Eemnes, Gooise Meren, Hilversum, Huizen, Laren, Weesp en Wijdemeren) en met Stichting Lezen & Schrijven als ondersteunende samenwerkingspartner, zet in een pilot een team van onder meer taalconsulenten en getrainde vrijwilligers in om mensen in de regio te adviseren en te verwijzen naar passende taaltrajecten en trajecten om hun digivaardigheid te verbeteren en vraag en aanbod op dat gebied op elkaar af te stemmen, waarbij de gemeenten worden geadviseerd over hiaten in vraag en aanbod. Er is zowel formeel (taallessen) als informeel aanbod (onder meer leesgroepjes en taalmaatjes). Voorts is er in de bibliotheken een inloopsprekuren van DigiTaalhuis Gooi.

Op 22 juni 2016 ging als eerste in de vestiging Bussum van de Bibliotheek Gooi en meer de pilot van start.

Projectleider Willemijn Beekman: 'Het team is in april 2016 van start gegaan. Ik kreeg een heel prachtig plan in mijn schoot geworpen en moest het ten uitvoer gaan brengen. De medewerkers van de bibliotheek zijn allemaal getraind: wat is het DigiTaalhuis, wat voor rol of functie heeft het vanuit de bieb, hoe verwijs je bezoekers door. En ook: hoe kunnen medewerkers ondersteund worden als er mensen zijn met taalvragen.'

Nanny Luijsterburg, manager back-office Bibliotheek Gooi en meer: 'De doelgroep is heel groot en divers. Het DigiTaalhuis wil in kaart brengen wie die mensen zijn en waar

ze behoefte aan hebben, en daar dan het taalaanbod in de regio mee op helpen aanpassen. Want niet iedereen is gebaat bij dezelfde aanpak. Heel veel mensen willen niet meer in de schoolbanken, ze hebben meer behoefte aan een taalmaatje, om specifiek te oefenen op uitspraak, op schrijven.'

Willemijn: 'De insteek is: doe mee aan een taaltraject, hoe laagdrempelig ook, om te participeren op dat stuk waar jij behoefte aan hebt.'

Mensen met taalproblemen zullen niet gauw uit zichzelf naar de bibliotheek komen.

Willemijn: 'Het DigiTaalhuis is echt een netwerkorganisatie. Om mensen te bereiken hebben we partners nodig, zoals taalaanbieders en hun taalvrijwilligers, welzijnsorganisaties, gemeenteconsulenten. Die komen in contact met mogelijk laaggeletterden, en moeten gaan toeleiden. Wij trainen medewerkers en vrijwilligers in organisaties op het herkennen van laaggeletterdheid. Want mensen zijn heel knap in het verbergen dat ze moeite hebben met lezen en schrijven. Er is veel schaamte, het is echt een groot taboe. Zelfs bij de professionals en doorverwijzers: die hebben soms moeite om door te vragen. Wij bekijken of zij in hun werkwijze dingen kunnen aanpassen waardoor het gesprek over laaggeletterdheid makkelijker op gang komt.'

Nanny: 'Mensen zijn soms heel slim in het verbergen van hun laaggeletterdheid of geringe digivaardigheid. "Ik ben niet zo handig met die computer, zoek jij het even voor me op." Ze worden nu door de overheid gedwongen al hun zaken digitaal te regelen. Veel ouderen hebben thuis misschien een computer, maar die gaat nooit aan. Ook is er onder senioren een heel grote groep bij wie doordat ze niet meer lezen de taalkennis zakt, waardoor ze in een isolement raken. Laaggeletterdheid komt in alle leeftijdsgroepen en alle bevolkingslagen voor. Het is echt een heel breed spectrum aan problemen waar we mee te maken krijgen.'

Is er veel animo voor de inloopsprekuren?

Willemijn: 'Die lopen heel goed. Zeker ook doordat er steeds meer mensen door de samenwerkingspartners worden doorgestuurd. We zijn dit jaar gestart met een inloopsprekuren bij het Sociaal Plein, het UWV in Hilversum, dat heeft ook een regionale functie. Dat werkt fantastisch. Gemeenteconsulenten krijgen mensen die op zoek zijn naar werk of die in een bijstandsuitkering zitten, en signaleren het als die moeite met lezen en schrijven hebben. De consulenten hebben vaak al een vertrouwensband, en kunnen met hun expertise mensen naar een spreekuur sturen. Dan proberen wij ze warm te ontvangen en vooral te kijken naar: wat kan je, wat wil je en wat helpt jou – het is heel erg op maat, wat we doen. En er is vooral geen dwang. Mensen zijn blij verrast dat ze geholpen kunnen worden. Dankzij mondreclame komen ze de week erna terug met iemand anders. We hebben echt nieuw aanbod gecreëerd. Er komen heel kwetsbare mensen op het inloopsprekuren. Het is niet altijd klinkklaar: ik heb deze vraag, nou, dan gaat u daarnaartoe, dat is bijna nooit. Het is geluk als dat een op

een zo lukt. Vaak zit er een heel verhaal bij de mensen. Er zijn soms beperkingen in de omgeving, of mentaal, of op andere wijze, en dan luistert het heel nauw wat voor advies je geeft, wat je aanbod is. Wat kunnen we zelf creëren, wat kunnen partners creëren. Wat vooral opvalt, is dat we echt een kwetsbare groep bereiken.'

Voor ouders met taalproblemen is het lastig kinderen te helpen met hun huiswerk. Heeft dat jullie aandacht?

Willemijn: 'Zeker. Via de VoorleesExpress komen we in gezinnen en zien we wat de thuissituatie is. We zijn ook gestart met een project dat daarop aansluit: *Taal voor thuis*, een methode van Stichting Lezen & Schrijven. Daarin gaan we aan de slag met ouders die bijvoorbeeld nog geen gesprekje kunnen voeren met de leerkracht van hun kind en graag meer betrokken willen zijn bij de ontwikkeling van hun kind. In een aantal bijeenkomsten ondersteunen en helpen we die mensen, met getrainde vrijwilligers.'

Nanny: 'Onlangs hebben we speciaal voor de kinderen met een migratieachtergrond en hun ouders tweetalige prentenboeken aangekocht. Vaak kunnen die ouders wel in de eigen taal voorlezen, maar niet in het Nederlands. Als in zo'n boekje aan de ene kant de Nederlandse tekst staat en aan de andere kant de eigen taal, dan leren de ouders ook meteen een beetje van de Nederlandse taal. Of de kinderen leren de ouders. Het gaat over en weer.'

Hoe kijken jullie terug op bijna een jaar pilot?

Willemijn: 'Heel positief. Iedereen reageert heel enthousiast, mensen weten de weg steeds makkelijker naar ons te vinden. We hebben veel contact met de taalvrijwilligers in de regio. Organisaties die taalactiviteiten organiseren komen bij ons voor ondersteuning en hulp en leveren waardevolle bijdragen voor en met elkaar in onze netwerkorganisatie. Daar worden wij weer bij ondersteund door Stichting Lezen & Schrijven, die alle lesmethodes en trainingen heeft ontwikkeld die door ons verder worden uitgerold. We bereiken steeds meer mensen en het komt steeds meer op de agenda te staan bij de Gooise gemeenten, maar ook bij toeleidingspartners, wat leidt tot een steeds concretere aanpak. Wij zien de hiaten in het aanbod en zijn een hele mooie, serieuze partner voor de Gooise gemeenten om te kijken: hoe gaan we dat opvullen, en met wie. We hebben een belangrijke adviserende rol.'

Nanny: 'Maar het is niet van: dadelijk hebben we een product klaar en dan is het opgelost. Dit hadden we als bibliotheek zelf nooit op eigen houtje kunnen doen. Het is en blijft een organisch geheel waar alle partners een even belangrijke rol in hebben. Waar moet iemand die een taalvraag heeft beginnen? Aan het ene aanbod zit een prijskaartje, aan het ander weer niet. Moet je in de boeken duiken, of niet? Zit je in een groep, of ben je individueel bezig? Er is zo ontzettend veel mogelijk. Dat heeft het afgelopen jaar ook uitgewezen. Het is mooi om te zien hoeveel mensen er klaarstaan voor anderen. Er zijn in deze regio veel taalvrijwilligers en er worden daardoor (taal)bergen verzet in de Gooi en Vechtstreek, dat is iets waar we enorm trots op zijn.'

TEKST EN FOTO: MARTIN DE JONG